HERLEVING DER DANSKUNST

Jacoba van der Pas in „Prélude van Chopin".

De dans belooft weer als kunst te zullen worden erkend.

De Muze van den dans, de arme, die zoo lang uit onze landen was gebannen, dat haast niemand haar meer herkende, toen zij er eindelijk weer in terugkwam, zij heeft gelukkig niet voor doove ooren haar muziek doen klinken.

Alle ontaarding van haar heerlijke kunst ten spijt, ondanks „grizzly-bears" en „turkey-trots" en „chicken-flaps", heeft zij haar bezielend spel over ons doen gaan, tot er meer en meer zich schaarden in de rij van haar gelukkige volgelingen. Langzamerhand begint men den dans weer als kunst te erkennen — een kunst, die de Oude Grieken waard achtten, hun heiligste gevoelens te vertolken, door bij doodendiensten en godsdienstoefeningen dansen te laten uitvoeren.

Het moderne ballet, dat wij dezen winter in de Nederlandsche opera zullen zien optreden, doet een ernstige poging tot het doen herleven der danskunst. Dat het echter niet op een spontanen bijval van den kant van het publiek zal kunnen rekenen, bewezen reeds de Indische avonden in het afgeloopen seizoen, waar de dansers ons door gebaren en standen een zichtbaar gedicht voor oogen brachten. Maar velen begrepen het niet, en men lachte.

En toch, als men eens wat algemeener besefte wat belachelijker was, onze dans of de plastische...

Een van de onzinnigste tafereelen die ik ooit aanschouwde, was een balzaal vol dansende menschen, van buitenaf gezien, zocdat de muziek, waarop al die paren zich voortbewogen, niet tot mij doordrong. Het was nog veel gekker dan iemand te zien spreken, terwijl men geen woord verstaat; want in de gebaren en gelaatsuitdrukking van den spreker kan men nog eenigszins zijn gevoelens en gedachten volgen, maar in dat altijd eender rondtollen van die stille wezens kwam niets, zelfs niet de vroolijkheid tot uiting — een van de weinige gevoelens, die onze dans toch nog probeert te vertolken.

Er was in het dansen van die jongelui evenveel beweging, evenveel uitdrukking als in het cartonnen poppetjes-paartje, het speelgoed uit onze kinderdagen, dat, op een stalen voetje geprikt om een draaiend magnetisch pennetje rondtolde, rondtolde — totdat het spul opnieuw moest worden opgewonden.

Dat magnetische pennetje is voor onze levende poppetjes een piano, waarop op onbarmhartige wijze dansmuziek wordt gebeukt, hetgeen de paartjes zoolang in aldoor eendere beweging houdt, totdat het mopje is „afgedraaid".

Hebt ge wel eens een mensch zien dansen op een tegenwoordig bal? O sierlijk-coquette herderinnetjes, o zwierig-buigende herders uit de 18e eeuw, wat een gedoe!

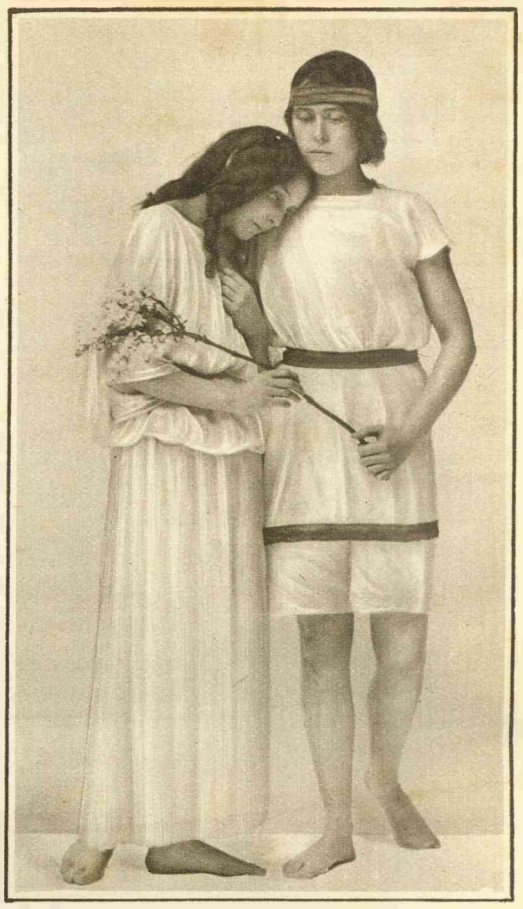
Niet alleen is de beteekenis van de verschillende figuren geheel verloren gegaan, maar zóó weinig voelt men meer voor het in gebaren weergeven van de fijne muziek, dat op 't eind, wanneer niemand er meer uitkomst op wist, er tot algemeene vreugde werd overgegaan tot een „Hansje sokken", of zoo iets.

Dat is het treurige overblijfsel van de eens zoo hoogstaande danskust.

Maar laten we niet te somber gestemd zijn op dit punt. Het podium, vanwaar zooveel opvoedende kracht kan uitgaan, brengt ons in de laatste jaren weer veel terug, van wat er, met het opkomen van het acrobatische ballet, om het zoo maar eens te noemen, zoo jammerlijk verloren was gegaan. Want iets anders dan acrobatentoeren waren het toch niet, dat wippen op de teenpunten, dat draaien als prik-

Elsa Dankmeyer in het nieuwe ballet van de Ned. Opera. *(foto Geveke.)*

Jacoba en Helena van der Pas in Frühling van Grieg.

tollen met een lachje, alsof men er heelemaal niet duizelig van werd, dat met behendigheid uitvoeren van kunstige tombadès. Het onvermijdelijke gevolg daarvan was, dat ook het toilet een zeer acrobatisch aanzien had gekregen, en men kan zich moeilijk een rokje denken, dat minder de natuurlijke lijnen van het lichaam doet uitkomen, dan de zoogenaamde „tutu", dat clownige japonnetje, waaronder de bonkig gespierde beenen van de jarenlang geoefende danseres de ongelooflijkste zwaaien uitvoerden.

Terwijl dit gehup en gespring op alle podiums in vollen gang was, kwam opeens Isadora Duncan. Zij had den moed, tusschen al deze kuitenflikkers, toiletjes van klatergoud, en als balanceerstok dienstdoende armen, te verschijnen in de soberheid van natuurlijk schoon, en in een rijke taal van gebaren en standen de gedachten weer te geven van de muziek, waarop zij danste.

Van haar is de beweging uitgegaan, die in de sedert verloopen vijftien jaar zoo vele aanhangers heeft gevonden, om ons het dansen weer eigen te maken als een kunst, die evengoed als dichtkunst, als muziek, ons kan helpen bij het willen weergeven van onze innerlijke gevoelens.

Het contrast was in het begin zoo vreeselijk groot, dat 't wel haast niet anders kon, of 't publiek ontving haar met eenig gelach, en enkele, zeer deftige wenkbrauwen fronsten zich afkeurend. — Maar zelfs de deftigste der deftigen werd bekeerd, want telkens wanneer zij Isadora Duncan had gezien, kwam het „tutu"-ballet

Lydia Lyta, een onzer intelligente klassieke danseressen.

Uit het nieuwe ballet der Nederlandsche Opera. *(foto Geveke.)*

Uit het nieuwe ballet der Nederlandsche Opera. *(foto Geveke.)*